

Barnhälsovård - att främja barns hälsa

Margareta Blennow, Antonia Reuter, Johanna Tell
Barnveckan 2016

Barnhälsovårdens föränderliga verksamhet

BHV ska utveckla och anpassa sitt arbetssätt till förändringar i samhällsutvecklingen för att möta aktuella och framtida uppgifter inom folkhälsoområdet.

Hälsofrämjande möten

centrala begrepp

RIKSHANDBOKEN
BARNHÄLSOVÅRD

HELHETSSYN
HÄLSANS BESTÄMINGS-
FAKTORER

HÄLSA
SALUTOGENES

EMPOWERMENT

DELAKTIGHET

KULTUR
&
GENUS

DIALOG

JÄMLIKHET
JÄMSTÄLLDHET

SAMVERKAN
&
SAMARBETE

Hälsans bestämningsfaktorer

Vi måste se till barns hälsa ur ett helhetsperspektiv. Hälsans bestämningsfaktorer kallas de faktorer som påverkar vår hälsa positivt eller negativt. Vi pratar då om skyddsfaktorer för hälsa så som exempelvis goda nära relationer och riskfaktorer för hälsan som exempelvis låg socioekonomi eller utsatthet för tobaksrök. Barnet med en viss uppsättning gener. Därtill finns nätverket som är så viktigt för barnet med exempelvis föräldrar, syskon, vänner och andra viktiga relationer. Levnadsvanorna påverkar hälsan liksom samhället som vi lever i. Vad finns det för tillgång på BHV, bra förskolor, cykelvägar, bibliotek och kulturutbud m.m. Sedan finns de stora övergripande områdena som huruvida barnet lever i demokrati, i frånvaro av krig, vår lagstiftning och vår miljö. Folkhälsoarbete måste bedrivas inom alla dessa områden och mycket påverkas av politiska beslut.

I Sverige finns ett övergripande folkhälsopolitiskt mål som är ”att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”, samt elva målområden. Dessa målområden kan läsa om på Folkhälsomyndighetens hemsida. Barnhälsovården har en central roll i folkhälsoarbetet och arbetar inom samtliga av dessa mål. Vid varje möte med familjen behöver vi fundera kring vilka faktorer som påverkat detta barns hälsa positivt eller negativt. Detta påverkar ju vilka insatser och vilket stöd vi behöver erbjuda.

Hälsofrämjande – det salutogena perspektivet

Salutogenes/hälsofrämjande förhållningssättet kan man beskriva som en motsats till det patogena sjukdomsinriktade förhållningssättet. Vi är intresserade av varför vi har hälsa och vad det är som gör att man är frisk istället för som vid det sjukdomsinriktade förhållningssättet där vi undrar varför man sjuk eller får ohälsa?

Vad tycker barn är viktigt?

”Att man lyssnar på mig”

”Att det är roligt”

Bild Jörgen Landehag

En hälsofrämjande arena

BHV skall erbjudas alla barn
fram till start i förskoleklass

BHV är kostnadsfri.

En resurs för alla
samhällsgrupper

Universella insatser som når
alla

Ytterligare insatser till alla vid
behov

Bild Jörgen Landehag

BHV:s mål

Bidra till bästa möjliga fysiska, psykiska och sociala hälsa för barn genom att:

- främja barns hälsa och utveckling,
 - förebygga ohälsa hos barn,
 - tidigt identifiera och initiera åtgärder vid problem i barns hälsa, utveckling och uppväxtmiljö.
-

Barnhälsovårdsprogrammet

<http://www.rikshandboken-bhv.se/>

<http://www.rikshandboken-bhv.se/Texter/Oversikt/Barnhalsovardens-nationella-program/>

Översikt

1-3v	4v	6-8v	3-5m	6m	8m	10m	12m	18m	2,5 -3 år*	4 år	5 år
Hem BVC	BVC	BVC	BVC	BVC	Hem	BVC	BVC	BVC	BVC	BVC	BVC
S 2 besök	L+S team	S 2 besök	S 3 besök	L+S team	S	S	L+S team	S	S L+S team	S	S
VID VARJE KONTAKT: Barn/familjesituation Tillväxt Hälsosamtal Åtgärd											
	Läkar us Utvecklin gsbed.	EPDS Utvecklin gsbed.		Läkar us Utvecklin gsbed	Barnsäkerhet	Utvecklin gsbed	Läkar us	Utvecklin gsbed	Läk us BMI Utvbed Språk	BMI Utvbed Hörsel Syn	BMI Epikris
			Vacc 3m+ 5m				Vacc	Vacc			Vacc
<ul style="list-style-type: none"> • Antal besök och när vid 2½-3 år anpassas efter val av språkscreening och lokala metoder. Utvecklingsarbete pågår. För vidare information om det nationella barnhälsovårdsprogrammet, dess innehåll, kunskapsunderlag och metoder var god se www.rikshandboken-bhv.se 											

Innehåll och arbetssätt

Föräldrastöd individuellt och i grupp.

Hälsosamtal/vägledning

Hälsoövervakning.

Vaccinationer.

Hembesök.

Teamarbete.

Samverkan.

Bild Jörgen Landehag

Hälsöövervakning/undersökning

Hälsöövervakning innebär att uppmärksamma barns hälsa, utveckling och uppväxtmiljö för att vid behov initiera insatser i ett tidigt skede av en problemutveckling.

Bedömning av barnets hälsa och utveckling och värdera skydds- och riskfaktorer för att identifiera barn som i något avseende är i behov av stöd eller ytterligare insatser.

Några utgångspunkter

- uppdrag från föräldrarna att följa barnets utveckling och hälsa
 - anknyter såväl till barnets som föräldrarnas behov
 - möter alla barn och föräldrar - panoramat beteende, symtom, avvikelse, funktionsstörning är brett.
Avgränsning typiskt – atypiskt?? Normalt - onormalt?
 - barnet stadd i utveckling - från konceptionen inbäddat i relationer i en miljö. Tidsbegränsad bild.
-

Barnets hälsa och utveckling är helt beroende av relationer till vuxna, deras omsorg och tillfredsställelse av barnets behov.

Varje tecken på avvikande utveckling och psykisk ohälsa hos barn ska värderas i relation till barnets miljö och dess frisk/risk- och skyddsfaktorer.

Tvärprofessionellt arbetssätt då flera perspektiv behöver beaktas

Varför ?

- Både främja och samtidigt identifiera avvikelser
 - Tidig upptäckt ger möjlighet till tidig intervention som ger större chans att påverka ett barns utveckling och hälsa positivt – tillrättalägga förhållanden så att de främjar utveckling och en god psykisk hälsa
 - Bidra till att alla barn får möjlighet att nå den optimala nivån för sin utvecklingspotential
-

Hälsöövervakning/Health- Developmental surveillance

En återkommande uppföljning/kartläggning över tid

- anamnes (milstolpar, checklistor)
 - observation, undersökning (metod/screening)
 - barnets sätt att fungera
 - barnets/familjens situation och barnets miljö i övrigt
 - föräldrars frågor, erfarenheter och ev oro
 - bedömning
-

Frisk/skyddsfaktorer

- Trygg anknytning
 - Vuxna som bryr sig om och ser till barnets behov – lyhört
 - Lätt hanterbart temperament
 - Begåvning
 - Trygga nära relationer
 - Positiva kamratrelationer
 - Föräldraskap, god omsorgskompetens
 - Egen trygg anknytning
 - Flera goda sociala relationer/stöd i socialt nätverk
 - Ekonomisk trygghet
-

Riskfaktorer

- Hereditet
 - Underburenhet, perinatale riskfaktorer
 - Prenatale stigmata
 - Avvikande tillväxt, uppfödningssvårigheter
 - Maternella riskfaktorer- svårigheter hos förälder/omsorgsgivare som missbruk, psykisk sjukdom, utvecklingsstörning, våld i nära relationer
 - Sociala riskfaktorer – socioekonomiska förh, svagt socialt nätverk, belastat boendemiljö
 - Barn med påtagliga regleringssvårigheter,
 - Bristande anknytning/ Samspelssvårigheter förälder och barn
-

Psykisk hälsa - ohälsa

Emotionella uttryck/symtom som över tid som påverkar välbefinnande, delaktighet, samvaro och utveckling.

Hos ett litet barn visar det sig som ex regleringssvårigheter och tillväxtavvikelse.

Andra tecken är avvikande/sen utveckling, aktivitetsnivå – uppmärksamhet, social interaktion/lek och beteenden som ängslan, utbrott.

Ju yngre barnet är ju svårare är det att skilja ut vad som kan vara tecken på psykisk ohälsa från en reaktion på en utvecklingsrelaterad utmaning för barnet eller enskild händelse

Späd- och småbarn i risk

- Barn exponerade för alkohol, droger och läkemedel under graviditeten
 - Barn utsatta för omsorgssvikt
 - Barn med psykisk sjuk förälder
 - Barn utsatta för misshandel
 - Barn i familj med våld i nära relationer
 - Barn i familjehem
 - Barn med etnisk minoritetsbakgrund
 - Barn med specifika svårigheter (ex prematuritet, språk- och talsvårigheter, syn-hörsel nedsättning, kronisk sjukdom)
 - Barn i familjer med negativa samspelelmönster
-

När en fördjupad undersökning?

Tydlig avvikelse från förväntad utveckling

Föräldraoro

Syftet är att

- öka kunskapen om det enskilda barnet och därmed öka förståelsen för barnet och
 - ta ställning till ytterligare insatser inom BHV eller remiss specialistnivå
 - bidra till ett förändrat förhållningssätt till barnet och insatser som främjar utveckling och hälsa
-

Vad kan BHV göra?

Ha förutsättningar för att skapa kontakt och tillit i relation till föräldrar och barn

Uppmärksammar föräldrars frågor och erfarenheter

Lyssnar innan råd och vägledning

Får föräldrarna delaktiga

Utgå ifrån föräldrars erfarenheter och kunskap

Föräldrastöd enskilt och i grupp (universiellt/riktat)

Jämställt föräldraskap

Samspel barn och förälder – anknytning

Psykisk hälsa små barn

EPDS

Våld i nära relationer

Riskbruk

Resurs BVC

- Ytterligare undersökning/kartläggning/insats av teamet på BVC
 - Ytterligare besök ssk,läkare/hembesök
 - Kontakt förskolan
 - Kontakt psykolog för MBHV
 - konsultation, teamet
 - individuella kontakter barn och föräldrar
 - Samverkan socialtjänst/kommun
 - Remiss annan vårdgivare/nivå
-

